

11.12.2020 FIVA 2/02.01.00/2020
SP/FIVA-LUOTTAMUKSELLINEN
Osittain salassa pidettävä JulkL 24.1 § 20 k

Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo
00041 ELO

Asia
Asiamiehen asettaminen

1 Päätös

Finanssivalvonta asettaa Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008, FivaL) 29 §:n nojalla asianajaja Pekka Jaatisen valvomaan asiamiehenä Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elon (Elo) toimintaa 14.12.2020 lukien toistaiseksi.

Finanssivalvonta arvioi asiamiehen tarpeellisuutta uudelleen viimeistään kesäkuussa 2021.

2 Päätöksen perustelut

Luku 2.1 sisältää päätöksen keskeiset perustelut. Luvussa 2.2 käsitellään yksityiskohtaisemmin seikkoja, joita Elo toi esiin Finanssivalvonnan kuulemiskirjeeseen toimittamassaan vastauksessa. Kuulemiskirje on tämän päätöksen liitteenä, ja perusteluissa viitataan kirjeeseen siltä osin, kuin se on tarkoituksenmukaista toiston välttämiseksi.

2.1 Keskeiset perustelut

FivaL 29 §:n 1 momentin mukaan Finanssivalvonta voi asettaa asiamiehen valvomaan toimilupavalvottavan toimintaa, jos toimilupavalvottavan asiain hoidossa on esiintynyt taitamattomuutta, varomattomuutta tai väärinkäytöksiä taikka muu erityinen syy sitä edellyttää.

Elo on FivaL 4 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettu toimilupavalvottava.

Finanssivalvonta katsoo, että Elon asiain hoidossa on esiintynyt taitamattomuutta ja varomattomuutta. Tarkastelujaksoneen erityisesti maaliskuun 2020 ja 8.5.2020 välinen aika, jolloin koronavirukseen liittyvät sijoitusten arvojen muutokset vaikuttivat voimakkaasti Elon vakavaraisuuteen.

Finanssivalvonnan kanta perustuu kokonaisarvioon siitä, miten Elo on tarkastelujaksolla toteuttanut laissa säädettyä tehtäväänsä ja toimintansa tarkoitusta erityisesti huomioon ottaen sijoitustoimintaa, vakavaraisuutta, riskienhallintaa, johdon velvollisuuksia ja vastuullista vakuutusmatemaattikkoa koskevat säännökset. Finanssivalvonnan arvion mukaan Elon toimintaan on tarkastelujaksolla liittynyt useita ongelmia. Ne

11.12.2020 FIVA 2/02.01.00/2020
SP/FIVA-LUOTTAMUKSELLINEN
Osittain salassa pidettävä JulKL 24.1 § 20 k

koskevat yhtiön perustehtävää ja toiminnan tarkoitusta (yhtiön varojen hoito vakuutetut edut turvaavalla tavalla), vakavaraisuuden hallintaa yhtiön toiminnan tarkoituksen toteuttamiseksi sekä yhtiön hallintoelinten vastuita, tehtäviä ja rooleja. Finanssivalvonta katsoo Elon toimien kokonaisuutena osoittavan muun muassa, että Elo on rikkonut vakuutusyhtiölain (521/2008, VYL) 1 luvun 23 §:ää, jonka mukaan yhtiön johdon on huolellisesti toimien edistettävä vakuutusyhtiön etua.

Finanssivalvonnan kokonaisarvion mukaan taitamattomuutta on liittynyt erityisesti hallituksen kykyyn johtaa Elon toimintaa sijoitusmarkkinatilanteen muuttuessa ja vakavaraisuuden sen seurauksena nopeasti heikentyessä. Varomattomuutta on liittynyt erityisesti Elon sijoitusriskinottoon heikossa vakavaraisuustilanteessa yhdistettynä puutteelliseen varautumiseen heikossa vakavaraisuustilanteessa tarvittaviin toimiin.

Finanssivalvonnan kokonaisarvio perustuu kuulemiskirjeessä tarkemmin esitettyihin seikkoihin. Erityisesti kirjeen luku 7 sisältää kokoavan arvioinnin ja johtopäätökset Elon toiminnasta.

Finanssivalvonnan näkökulmasta on olemassa tarve tunnistaa ja paikantaa Elon sisäisen hallinto- ja ohjausjärjestelmän toimivuutta heikentävät ongelmat tarkemmin, kuin mikä on mahdollista tavanomaisilla valvontakeinoilla, sekä sen jälkeen varmistua riittävästi siitä, että ongelmat tulevat ratkaistuksi. Nämä ovat keskeiset syyt asiamiehen asettamille. Finanssivalvonta arvioi, että käytettävissä olevista valvontakeinoista asiamiehen asettaminen palvelee näitä tarkoituksia parhaiten.

Elon vastaus tosiseikkojen ja Finanssivalvonnan näkemysten osalta

Finanssivalvonta varasi 30.9.2020 päivätyllä kuulemiskirjeellä Elolle hallintolain (434/2003) 34 §:n mukaisesti tilaisuuden lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun. Elo toimitti vastauksensa 30.10.2020.

Elo toteaa vastauksessaan (s. 5), että Finanssivalvonta on kirjeessään kuvannut asianmukaisesti asiaan vaikuttavat säännökset työeläkevakuutusyhtiön sijoitustoiminnasta ja johdon yleisistä velvollisuuksista.

Elo toteaa (s. 7) sijoitusstrategiansa ja [REDACTED] olevan kuulemiskirjeessä kuvatuksi laadittuja. Elo ei kiistä, etteivätkö muutkin yhtiön toimintaa koskevat tosiseikat pitäisi paikkansa siltä osin, kuin Finanssivalvonta on kuulemiskirjeessä referoinut Elon hallituksen pöytäkirjoja ja muuta kirjallista dokumentaatiota ja Elon raportoimia tietoja sijoitustoiminnasta ja vakavaraisuudesta.

Finanssivalvonta toi havaintoihinsa perustuen kuulemiskirjeessä esiin laajahkosti ja yksilöidysti Elon toimintaan liittyviä ongelmia. Vastauksessaan Elo vähäisessä määrin kiistää Finanssivalvonnan yksilöityjä näkemyksiä tai esittää niihin vasta-argumentteja (Finanssivalvonta ottaa näiltä osin vastaukseen kantaa luvussa 2.2).

11.12.2020 FIVA 2/02.01.00/2020
SP/FIVA-LUOTTAMUKSELLINEN
Osittain salassa pidettävä Julkl 24.1 § 20 k

Elo kuitenkin kertoo vastauksessaan eri sanoin useasti, että [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED] Elon voi tältä osin katsoa yleisesti kiistävän kuulemiskirjeeseen sisältyvät Finanssivalvonnan arviot ja johtopäätökset. Tämä seuraa siitä, että Finanssivalvonta katsoo taitamattomuuden ja varomattomuuden keskeisesti liittyneen Elon toiminnassa sellaisen sääntelyn noudattamiseen, [REDACTED]
[REDACTED] siihen, että Elon hallinnon toiminnassa on ollut ongelmia kyseisen sääntelyn noudattamisessa; ja siihen, että [REDACTED]

Kun otetaan huomioon kuulemiskirjeeseen sisältyvien Finanssivalvonnan havaintojen ja johtopäätösten määrä ja yksityiskohtaisuus, Finanssivalvonta katsoo, ettei Elo ole esittänyt väitteidensä tueksi selvitystä, joka osoittaisi virheelliseksi Finanssivalvonnan yksityiskohtaisiin havaintoihin perustuvan kokonaisarvion siitä, että Elon toimintaan on liittynyt taitamattomuutta ja varomattomuutta.

Elon korjaavat toimenpiteet

Elo toteaa vastauksessaan eri sanoin useita kertoja, että se ymmärtää Finanssivalvonnan huolenaiheet tai ottaa ne vakavasti.

Elo kertoo vastauksessaan (esimerkiksi s. 4, 6, 12, 13 ja 16) ryhtyneensä kattaviin toimenpiteisiin toimintansa korjaamiseksi. Elo on jo tehnyt toimenpiteitä ja tekee niitä edelleen jatkossa. Toimet liittyvät erityisesti [REDACTED]. Elo kertoo seuraavista toimista:

- Hallituksen kokouksessa [REDACTED] päätettiin [REDACTED]
[REDACTED] ja todettiin muun muassa, että [REDACTED]
[REDACTED] Lisäksi päätettiin, että [REDACTED]
[REDACTED]
- Hallituksen kokouksessa [REDACTED] päätettiin [REDACTED]
[REDACTED]
- Elossa todettiin myös olevan keskeistä [REDACTED]
[REDACTED]
- [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
- Elon vaalivaliokunta päätti [REDACTED] esittää OTT Timo Viherkenttää Elon hallituksen jäseneksi. Nimityspäätöksen tekee hallintoneuvosto 24.11.2020.

11.12.2020 FIVA 2/02.01.00/2020
SP/FIVA-LUOTTAMUKSELLINEN
Osittain salassa pidettävä JulkL 24.1 § 20 k

- Hallituksen kokouksessa [REDACTED] päätettiin [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Finanssivalvonta katsoo Elon toteuttamien ja vireillä olevien toimenpiteiden olevan osoitus kuulemiskirjeeseen sisältyneiden huolenaiheiden ymmärtämisestä ja vakavasti ottamisesta. Lisäksi Finanssivalvonta arvioi näiden, Elon kattaviksi toteuttamien toimenpiteiden osoittavan sitä, että Elo katsoo toiminnassaan olevan merkittävää parannettavaa huolenaiheisiin liittyen.

Elon vastaus asiamiehen asettamisen osalta

Vastauksessaan (s. 5 ja 18) Elo vastustaa asiamiehen asettamista.

Elo esittää vastauksessaan (s. 4 ja 17) kolmen tyyppisiä perusteluja vastustamiselle, ensinnäkin mahdolliset kielteiset vaikutukset Elon toimintaan. Asiamiehen asettaminen on hyvin poikkeuksellista ja voisi johtaa arvaamattomiin ja epätoivottuihin lopputuloksiin huomioiden myös kuulemiskirjeen taustalla olevat Finanssivalvonnan pyrkimykset Elon toiminnan ja vakuutettujen etujen turvaamiseksi. Asiamiehen asettaminen saattaisi tosiasiasa vaarantaa Elon toimintaa ja tätä kautta vakuutettujen etujen turvaamisen. Asiamiehen asettaminen aiheuttaisi merkittäviä riskejä Elolle, kuten mahdollista asiakaskatoa sekä vaikeuksia hankkia uusia hallituksen jäseniä ja pitää vanhat. Asiamiehen asettamisesta saattaisi aiheutua kielteisiä vaikutuksia Elon sijoitustoimintaan, kuten ylimääräisiä kustannuksia ja vaikeasti hallittavia riskejä (kuten vastapuoliriski ja maineriski).

Kuten Elo mainitsee, asiamiehen asettaminen on (hyvin) poikkeuksellista. Kuulemiskirjeessä on tuotu esiin seikkaperäisesti, että Elon toimintaan on liittynyt Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan useita ongelmia. Ne koskevat Elon toiminnan tarkoitusta ja keskeisiä toiminnan osia (sijoitustoiminta, vakavaraisuuden hallinta ja hallintojärjestelmän toiminta). Ongelmat eivät kokonaisuutena tarkastellen liity pelkästään yksittäiseen asiaan tai säännökseen taikka useisiin vähämerkityksellisiin seikkoihin.

Työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain (354/1997, TVYL) 31 §:n 2 momentin mukaan Finanssivalvonnan tehtävänä on valvoa erityisesti, että työeläkevakuutusyhtiön vakavaraisuus ja siihen vaikuttavat seikat on järjestetty vakuutetut edut turvaavalla tavalla ja että yhtiön hallinnointi- ja ohjausjärjestelmät ovat riittävät ja luotettavat. Valvontaa ohjaa myös FivaL 1 §, jonka mukaan Finanssivalvonnan toiminnan tavoitteena on

11.12.2020 FIVA 2/02.01.00/2020
SP/FIVA-LUOTTAMUKSELLINEN
Osittain salassa pidettävä JulKL 24.1 § 20 k

finanssimarkkinoiden vakauden edellyttämä luotto-, vakuutus- ja eläkelaitosten ja muiden valvottaviksi säädettyjen vakaa toiminta, vakuutettujen etujen turvaaminen sekä yleinen luottamus finanssimarkkinoiden toimintaan.

Finanssivalvonta hoitaa valvontatehtäviään muun muassa edellisessä kappaleessa säädetysti. Finanssivalvonta arvioi, että Elon näkemys siitä, että asiamiehen asettaminen vaarantaisi vakuutettujen etujen turvaamisen, on vailla perusteita. Asiamiehen asettamisella voi jossain määrin olla Elon toiminnalle muita Elon esiin tuomia kielteisiä vaikutuksia. Ne eivät kuitenkaan ole syitä, joiden vuoksi Finanssivalvonta voisi pidättäytyä lakisääteisten tehtäviensä hoitamisesta. Finanssivalvonta toteaa lisäksi, että asiamiehen asettamisen syynä on Elon oma aiempi toiminta ja että asiamiehen asettamisella sekä muulla valvonnalla pyritään edistämään Elon toiminnassa havaittujen ongelmien poistamista ja siten turvaamaan vakuutettuja etuja ja lisäämään luottamusta Elon toimintaa kohtaan. Esimerkiksi maineriskiä Elolla on mahdollisuus myös itse vähentää omilla toimillaan, kuten luottamusta herättävällä viestinnällä.

Toiseksi Elo katsoo asiamiehen asettamisen olevan tässä tilanteessa tarpeetonta tai ei paras vaihtoehto vakuutettujen etujen turvaamiseksi, koska Elo on ryhtynyt määrätietoisin ja kattaviin korjaaviin toimenpiteisiin. Elo katsoo myös, että OTT Viherkentän nimeäminen Elon hallitukseen osoittaa monella tapaa Elon toiminnan vastuullisuutta, ja nimityksen tulisi vahvistaa myös Finanssivalvonnan näkökulmasta luottamusta siihen, että yhtiön hallitus kykenee täyttämään tehtävänsä asianmukaisesti ilman ulkopuolista asiamiesvalvontaa. Asiamiehen asettaminen olisi myös viestinä ongelmallinen, koska se käytännössä osoittaisi Finanssivalvonnan epäluottamuksen myös Elon uutta vahvistettua hallitusta kohtaan.

Kolmanneksi Elo viittaa Finanssivalvonnan toimenpiteiden oikeasuhtaisuuteen. Kyseessä olisi työeläkealalla ensimmäinen kerta (ainakin alan merkittävien toimijoiden osalta), kun asiamies asetettaisiin, jolloin korostuu harkinta siitä, onko asiamiehen asettaminen todella tarpeen ja välttämätöntä valvovan viranomaisen huolenaiheiden poistamiseksi. Päätöksenteossa Finanssivalvonnan tulee arvioida myös sitä, onko asiamiehen nimittäminen tarkoituksenmukaisuusharkinnassa parhaiten toimiva keino tai suhteellisuusperiaatteen näkökulmasta välttämätöntä viranomaisen tavoitteiden toteuttamiseksi ottaen huomioon erityisesti se, että Elo on jo oma-aloitteisesti ryhtynyt merkittäviin korjaaviin toimenpiteisiin ja on selkeästi ilmoittanut olevansa valmis jatkamaan toimenpiteiden tekemistä yhteistyössä ja avoimessa vuoropuhelussa Finanssivalvonnan kanssa.

Finanssivalvonta toteaa, että sen tulee hoitaa tehtäviään tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti FivaL 12 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Valvonnan yleiseen kohdentamiseen vaikuttaa keskeisesti riskiperusteisuus. Työeläkevakuutusyhtiöiden valvonnan merkitystä ko-

11.12.2020 FIVA 2/02.01.00/2020
SP/FIVA-LUOTTAMUKSELLINEN
Osittain salassa pidettävä JulKL 24.1 § 20 k

rostavat esimerkiksi yhtiöiden toiminnan sosiaaliturvaluonne ja lakisääteisyys, yhtiöiden suuri sijoitusvarallisuus ja vakuutettujen määrä sekä yhtiöiden konkurssiyhteisvastuu. Yksittäisissä valvonta-asioissa valvonnan kohdentamiseen ja toimenpiteisiin vaikuttavat myös kyseessä olevat olosuhteet. Valvontakeinoja käyttäessään Finanssivalvonta ottaa huomioon muun muassa hallintolain 6 §:ssä säädetyt oikeusperiaatteet, mukaan lukien suhteellisuusperiaate. Käytettävissä olevista valvontakeinoista säädetään muun muassa FivaL 3 luvussa.

Finanssivalvonta mainitsee asian taustaksi, että Elo on valvottu tehostetusti maaliskuusta 2020 alkaen. Keskeisiä syitä tehostetun valvonnan aloittamiseen olivat [REDACTED]

[REDACTED] Kevään aikana valvonnan havaittiin, että myös Elon hallinnon toimintaan liittyy ongelmia kuulemiskirjeessä eritellysti. Kyse on paitsi keskeisimpien työeläkevakuutusyhtiöitä koskevien säännösten noudattamisesta myös asioista, joita Finanssivalvonnan on TVYL 31 §:n 2 momentin mukaan erityisesti valvottava.

Finanssivalvonta pitää myönteisenä, että Elo vahvistaa hallituksen jäsenen valinnalla hallituksen osaamista. Finanssivalvonta toteaa kuitenkin, että Elossa on tarkastelujaksolla ollut 12 hallituksen jäsentä ja kolme varajäsentä. TVYL 9 e §:n 2 ja 5 momentin nojalla jokaisella jäsenellä ja varajäsenellä on oltava hyvä työeläkevakuutustoiminnan asiantuntemus. Hallituksessa on oltava myös hyvä sijoitustoiminnan asiantuntemus. Hyvä työeläkevakuutustoiminnan asiantuntemus sisältää Finanssivalvonnan mukaan esimerkiksi sen, että jokaisen hallituksen jäsenen ja varajäsenen on tunnettava kuulemiskirjeen 5 luvussa käsitellyt keskeiset säännökset ja osattava soveltaa niitä yhtiön toiminnassa.

Finanssivalvonta käyttää valvontakeinojaan valvonnan tarkoituksen toteuttamiseksi, ei luottamuksen tai epäluottamuksen osoittamiseksi valvottavaa kohtaan. Tässä nimenomaisessa tilanteessa valvontahavainnot painottuvat Elon hallituksen toimintaan, koska tarkastelujaksolla tärkeimmät sijoitustoimintaa koskevat päätökset kuuluivat merkittävätyensä vuoksi hallituksen tehtäviksi. Toiseksi hallituksen tehtävänä on huolehtia yhtiön hallinnosta ja sen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallitus myös vastaa siitä, että yhtiön kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty.

Vaikka ongelmat kenties selkeimmin tulevat esiin hallituksen päätösten kautta, valvontahavaintojensa perusteella Finanssivalvonta pitää selvänä, että tarkastelujaksolla Elon toiminnassa ilmenneet ongelmat liittyvät hallituksen toimintaa laajemmin Elon sisäisen hallinto- ja ohjausjärjestelmän toimivuuteen. Tällöin selvitetävinä ovat muun muassa toimivan johdon päätösehdotusten valmistelu; lakiasioiden, compliancen, riskienhallinnan ja vastuullisen vakuutusmatemaatikon näkemysten esiin tuominen ja huomioon ottaminen; toimivaltuuksien selkeys; tiedonkulku; dokumentaation selkeys; ja prosessien yleinen sujuvuus. Toimielinten välisten valvontasuhteiden näkökulmasta ongelmia voi liittyä siihen,

11.12.2020 FIVA 2/02.01.00/2020
SP/FIVA-LUOTTAMUKSELLINEN
Osittain salassa pidettävä JulkL 24.1 § 20 k

onko hallintoneuvosto valvonut asianmukaisella tavalla hallituksen ja toimitusjohtajan vastuulla olevaa yhtiön hallintoa, hallitus toimitusjohtajan toimintaa ja toimitusjohtaja yhtiön muuta organisaatiota.

Ongelmakohtien ja ongelmien merkittävyyden tunnistaminen tällä tarkkuudella on Finanssivalvonnan näkökulmasta käytännössä mahdotonta pelkästään dokumentaatiota läpikäyden tai yksittäisin keskusteluin Elon edustajien kanssa. Toisaalta Finanssivalvonta katsoo Elon toimintaa koskevien ongelmien olevan laajuudeltaan ja sisällöltään sellaisia, että asian selvittäminen tällä tarkkuudella on edellytys Elon hallinnon toimivuuden asianmukaiseksi varmistamiseksi. Elo on [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED] mutta se ei lisää Finanssivalvonnan tietoa tilanteesta.

Elo on yhtenä korjaavana toimenpiteenä [REDACTED]
[REDACTED] Myös tämä toimenpide voi auttaa Eloa kehittämään hallinto- ja ohjausjärjestelmäänsä. Finanssivalvonta suhtautuu toimenpiteeseen myönteisesti. Finanssivalvonta toteaa kuitenkin, että [REDACTED]
[REDACTED] Tarkastelujaksolla Elon toiminnassa ilmeni ongelmia [REDACTED]
[REDACTED] jonka toiminnassa Finanssivalvonta on havainnut ongelmia. Tästä syystä Finanssivalvonta ei pidä [REDACTED] riittävänä perusteena olla asettamatta asiameistä. Finanssivalvonta toteaa myös, että [REDACTED] ei vielä takaa sitä, että [REDACTED]
[REDACTED] Finanssivalvonnan tulee käsillä olevassa tilanteessa varmistua riittävästi [REDACTED]
[REDACTED]

Finanssivalvonta arvostaa Elon valmiutta avoimeen yhteistyöhön ja toteaa sen olevan olennainen edellytys toimivalle kanssakäymiselle Elon ja Finanssivalvonnan välillä niin tässä tilanteessa kuin yleisemmin.

Elon vastaus asiameheksi asetettavan henkilön osalta

Vastauksessaan (s. 18) Elo vastustaa asianajaja Pekka Jaatisen asettamista asiameheksi, jos Finanssivalvonta katsoo välttämättömäksi asettaa asiamehen vastoin Elon näkemystä. Verrattuna esimerkiksi yhtiön hallitukseen esitetyn OTT Timo Viherkentän akateemiseen osaamiseen ja käytännön kokemukseen nimenomaisesti työeläkealalta, on Elon käsityksen mukaan Viherkentän kautta yhtiön toiminnan kehittämiseen ja parantamiseen saatavissa oleva lisäarvo huomattavasti suurempi – edellyttäen, että hän ei esimerkiksi asiamesnimityksen johdosta peruuta hallituksen jäsenyyteen antamaansa suostumusta. Elo katsoo, että asiamehen tulisi olla Viherkentän tavoin nimenomaisesti työeläkelaitosten ja työeläkejärjestelmän asiantuntija.

11.12.2020 FIVA 2/02.01.00/2020
SP/FIVA-LUOTTAMUKSELLINEN
Osittain salassa pidettävä JulKL 24.1 § 20 k

FivaL 29 §:n 4 momentin mukaan asiamiehellä on oltava tehtävän laatuun ja laajuuteen nähden riittävä finanssitoiminnan ja oikeudellisten asioiden tuntemus. Asiamiehen riippumattomuuteen sovelletaan, mitä FivaL 15 §:ssä säädetään.

Finanssivalvonta toteaa, että Elon toiminnassa on kysymys nimenomaan työeläkevakuutusyhtiön toiminnasta, ei muun tyyppisestä työeläkelaitoksesta. Kysymys ei tässä valvonta-asiassa myöskään ole yleisesti työeläkejärjestelmän toiminnasta vaan Elon toiminnasta työeläkevakuuttamista toimeenpanevana yhtiönä, erityisesti koskien sijoitustoimintaa ja Elon hallinto- ja ohjausjärjestelmän toimintaa. Kuten kuulemis-
kirjeen luvussa 5 kuvataan, sääntelyn näkökulmasta kysymys keskeisesti on työeläkevakuutusyhtiön vakavaraisuussääntelyn merkityksestä ja soveltamisesta ottaen huomioon luonteeltaan yhtiöoikeudelliset säännökset toiminnan tarkoituksesta ja hallinto- ja ohjausjärjestelmän järjestämisestä ja toiminnasta. Kysymys on myös kilpailun vaatimusten ja yhtiön toiminnan tavoitteiden yhteensovittamisesta.

Finanssivalvonta katsoo, että Eloon tässä tilanteessa asetettavan asiamiehen tehtävässä on etua erityisesti edellisessä kappaleessa mainittujen asioiden teoreettisesta ja käytännön tuntemuksesta ja kyvystä soveltaa näitä asioita työeläkevakuutusyhtiön käytännön toimintaan. Mainittakoon lisäksi, että asiamies on Finanssivalvonnan käytettävissä oleva valvontakeino. Asiamieheksi asetetaan FivaL 29 §:n 4 momentin vaatimukset täyttävä henkilö, jonka Finanssivalvonta arvioi sopivimmaksi toteuttamaan valvonnan tarkoitusta yhteistyössä Finanssivalvonnan kanssa ottaen huomioon muut valvottavaan kohdistettavat valvontatoimet ja käytettävissä olevat resurssit.

Pekka Jaatisella on huomattavan pitkä ja monipuolinen kokemus yritys juridiikan tehtävistä sekä vakuutusyhtiöihin liittyvistä järjestelyistä. Hänellä on myös viimeaikaista kokemusta asiamiehen tehtävästä vakuutusyhtiössä sekä kokemusta toimimisesta yhtiöiden hallituksissa eri toimialoilla.

Finanssivalvonta toteaa Jaatisen täyttävän FivaL 29 §:n 4 momentin vaatimukset ja arvioi Jaatisen sopivaksi toimimaan asiamiehenä Elossa ottaen huomioon hänen koulutuksensa ja työkokemuksensa, Finanssivalvonnan aiemmat kokemukset yhteistyöstä Jaatisen kanssa sekä muu Finanssivalvonnan käytettävissä oleva osaaminen Elon valvontaan liittyen.

Elon vastauksesta ei käy selkeästi ilmi, esittääkö Elo Viherkenttää asiamieheksi. Selvyyden vuoksi Finanssivalvonta tuo esiin, että, kuten Elo kertoo ja Elon vastauksen liitteenä olevasta ansioluettelosta käy ilmi, Viherkentällä on merkittävää akateemista osaamista ja käytännön kokemusta nimenomaisesti työeläkealalta. Finanssivalvonta toteaa kuitenkin, että ansioluettelon perusteella Viherkentän käytännön kokemus työeläkealalta on eläkelaitoksista, jotka eivät ole yhtiömuotoisia, joita ei koske työeläkevakuutusyhtiöön sovellettavan kaltainen vakavaraisuussääntely ja jotka eivät työeläkevakuutusyhtiöiden tavoin kilpaile keskenään.

11.12.2020 FIVA 2/02.01.00/2020
SP/FIVA-LUOTTAMUKSELLINEN
Osittain salassa pidettävä Julkl 24.1 § 20 k

Kuten edellä näissä perusteluissa on tuotu esiin, Elo aikoo valita Viherkentän Elon hallituksen jäseneksi (ja näin tekikin 24.11.) Finanssivalvonta otti edellä jo kantaa Elon toteuttamiin ja vireillä oleviin toimenpiteisiin asiamiehen asettamisen kannalta. Hallituksen jäsenyyteen liittyen Finanssivalvonta lisää, että hallituksen jäsenen ja asiamiehen tehtävät poikkeavat merkittävästi toisistaan. Asiamiehen valvontatehtävä ulottuu Elon koko hallinto- ja ohjausjärjestelmään mukaan lukien hallituksen ja hallintoneuvoston toiminta. Asiamiehen henkilöön liittyen todettakoon, että hallituksen jäsen on esteellinen toimimaan asiamiehenä FivaL 29 §:n 4 momentin, FivaL 15 §:n ja hallintolain 28 §:n 1 momentin 5 kohdan perusteella. [REDACTED]

Huomioon otetut säännökset

Finanssivalvonta on ottanut huomioon Elon toimintaa arvioidessaan erityisesti, mitä säädetään

- TVYL 2 §:ssä työeläkevakuutusyhtiön toiminnan tarkoituksesta,
- TVYL 9 a §:n 2 momentissa yhtiön johtamistavasta,
- TVYL 9 e §:n 2 momentissa hallituksen pätevyysvaatimuksista,
- TVYL 11 §:n 2 momentissa toimitusjohtajan pätevyysvaatimuksista,
- TVYL 12 b §:n 1 momentissa yhtiön hallintojärjestelmästä,
- TVYL 12 k §:ssä riski- ja vakavaraisuusarviosta,
- TVYL 19 §:ssä vakavaraisuuden järjestämisestä,
- TVYL 20 §:n 1 momentissa taloudellisen aseman tervehdyttämissuunnitelmasta,
- TVYL 26 §:n 1 momentissa sijoitustoiminnan järjestämisestä,
- VYL 1 luvun 23 §:ssä johdon tehtävästä, ja
- eläkelaitoksen vakavaraisuusrajan laskemisesta ja sijoitusten hajauttamisesta annetun lain (315/2015) 4 §:ssä sijoitusten hajauttamisesta.

Finanssivalvonta on ottanut arviossaan huomioon myös sen, miten sosiaaliturvan toimeenpanon ja kilpailuoikeuden vaatimukset tulee yhteen sovittaa työeläkevakuutusyhtiön toiminnassa.

Mainittuja säännöksiä ja niiden merkitystä on käsitelty tarkemmin erityisesti kuulemiskirjeen luvussa 5.

2.2 Elon vastauksen arviointia muilta osin

Tässä luvussa käsitellään Elon vastaukseen sisältyneitä seikkoja ja yksityiskohtia, joihin ei otettu nimenomaisesti kantaa edellisessä, keskeiset perustelut sisältäneessä luvussa.

Vakavaraisuusraja ja sijoitusriski

11.12.2020 FIVA 2/02.01.00/2020
SP/FIVA-LUOTTAMUKSELLINEN
Osittain salassa pidettävä JulkL 24.1 § 20 k

Vastauksen mukaan (s. 6 ja 7) Elo on aina pitänyt selvänä, että [REDACTED] Finanssivalvonta vastaa, että kuulemiskirjeessä (s. 28) kuvatuilla perusteilla Elon toiminta on ollut ristiriidassa pyrkimyksen kanssa. Lisäksi Elo itse vastauksessaan (s. 7 ja 8) [REDACTED] Tuolloin vakavaraisuusasemat olivat [REDACTED]

Elon vastauksen mukaan (s. 8) vakavaraisuusrajan alittuminen 19.3. [REDACTED] [REDACTED]. Finanssivalvonta toteaa, että [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]

Elo toteaa vastauksessaan (s. 10), että [REDACTED] voi pidemmällä tähtäyksellä vaikuttaa vakavaraisuutta heikentävästi tavalla, jota ei tietenkään voida myöskään pitää vakuutettujen etujen turvaamisen kannalta toivottavana lopputuloksena. Finanssivalvonta vastaa, että asiayhteydestä irrottaen Elon toteamia sinänsä pitäneen paikkansa. Tässä valvonta-asiassa on [REDACTED] [REDACTED] kuitenkin kysymys siitä, että [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] Kuten kuulemiskirjeessä (s. 7) kuvataan, [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]

[REDACTED] *muistio*

Elon vastauksen liitteenä 1 on [REDACTED] muistio, jossa hän esittää käsityksensä erityisesti toimenpiteistä, jotka Elo on tehnyt käsillä olevaan asiaan liittyen touko-kesäkuussa 2020. [REDACTED] näkemyksen mukaan hänellä on ollut riittävä materiaali muistion laatimiseksi, mutta hän ei yksilöi materiaalia tarkemmin.

[REDACTED] ei käsittele yksityiskohtaisesti tarkastelujakson (maaliskuu - 8.5.2020) tapahtumia ja menettelyjä tai Finanssivalvonnan kuulemiskirjeeseen sisältyviä arvioita. Hän esittää kuitenkin noin puolentoista sivun verran (muistion 3 luku) näkökohtia ajanjakson tapahtumista, etenkin liittyen Elon vakavaraisuuteen verrattuna vakavaraisuusrajaan. Finanssivalvonnan käsityksen mukaan [REDACTED] katsoo esityksessään, ettei Elon toiminnassa ole ollut ongelmaa hänen käsittelemiltään osin. Finanssivalvonta vastaa, että se on kuulemiskirjeessä käsitellyt Elon toimintaa laajemmasta näkökulmasta ja havainnut useita ongelmallisia kohtia Elon toiminnassa.

11.12.2020 FIVA 2/02.01.00/2020
SP/FIVA-LUOTTAMUKSELLINEN
Osittain salassa pidettävä JulKL 24.1 § 20 k

██████████ käsittelee muistion luvussa 4 toimintaperiaatteiden ja ██████████ muutoksia, joita Elo on toteuttanut touko-kesäkuussa 2020. Hänen kokoava johtopäätöksensä on, että muutokset ovat juuri sen tyyppisiä Finanssivalvonnan kuulemiskirjeessä mainittuja korjaavia toimenpiteitä, jotka vahvistavat Elon hallinnon toimivuutta ja joilla vakuutettujen etujen vaarantumista torjutaan. Finanssivalvonta yhtyy ██████████ näkemykseen muutosten myönteisistä vaikutuksista. Finanssivalvonta käsitteli ██████████ tarkemmin edellä luvussa 2.1.

Vastuullisen vakuutusmatemaatikon vastine

Elon vastauksen liitteessä 3 vastuullinen vakuutusmatemaatikko tuo esiin näkemyksensä kuulemiskirjeestä siltä osin, kuin kirjeessä käsitellään hänen toimintaansa. Hän tuo vastineena esiin seuraavia seikkoja:

1. Elossa on ollut hyvin ja laajasti tiedossa, että sijoitusriskiä pienentämällä voidaan pienentää vakavaraisuusrajaa. Asia käy ilmi mm. ██████████
██████████
ja myös kuulemiskirjeessä referoiduista hallituksen kokouksista ██████████
2. Vastuullinen vakuutusmatemaatikko toi VYL 6 luvun 20 §:n mukaisessa selvityksessään hallitukselle ██████████ (ja myös ██████████ selvityksissä) ██████████
██████████ Jälkimmäinen seikka tuli esiin myös ██████████
██████████ Johtopäätös lienee, että ██████████
██████████.
3. Vastuullisen vakuutusmatemaatikon käsitys on, että ██████████
██████████
██████████
4. ██████████
██████████
██████████

Finanssivalvonta toteaa olevansa samaa mieltä siitä, mikä on vastuullisen vakuutusmatemaatikon mainitsemien kirjallisten dokumenttien sisältö.

Finanssivalvonta on kuulemiskirjeessä arvioinut kirjallisen kokousmateriaalin (pöytäkirjat liitteineen) perusteella Elon johdon toimintaa hallituksen ██████████ kokouksissa. Finanssivalvonta lähetti ennen ██████████ kokousta Elolle sähköpostin, jossa se pyysi Eloa toimittamaan kirjallisen yhteenvedon kokouksesta. Yhteenvedon tuli käsitellä selkeästi esitettyä ja eriteltyä muun muassa yhtiön johdon tekemät esitykset perusteluineen. Finanssivalvonnalla ei ole tietoa kokouksissa käydyistä keskusteluista siltä osin, kuin ne eivät käy ilmi kokousmateriaalista tai yhteenvedosta.

11.12.2020 FIVA 2/02.01.00/2020
SP/FIVA-LUOTTAMUKSELLINEN
Osittain salassa pidettävä JulKL 24.1 § 20 k

Vastuullisen vakuutusmatemaatikon vastineeseen liittyen Elon hallitus tuo Elon vastauksessa (s. 8) esiin sen, [REDACTED]

[REDACTED]. Finanssivalvonnan arvion mukaan tämä seikka yhdessä vastuullisen vakuutusmatemaatikon vastineen kanssa vahvistaa kuulemiskirjeeseen (s. 35) sisältyvää Finanssivalvonnan johtopäätöstä siitä, [REDACTED]

Riippumatta siitä, mitä keskusteluja hallituksen kokouksissa on käyty, Finanssivalvonta kiinnittää tässä yhteydessä yleisesti huomiota siihen, että vastuullisella vakuutusmatemaatikolla on riskienhallinnan ja sijoitus toiminnan osalta VYL 6 luvun 20 §:n mukaisesti merkittävä rooli vastuuvelan luonteen ja vakavaraisuuden ylläpidon asettamien vaatimusten arvioinnissa. Vakuutusmatemaatikon roolin merkitys tuli lainsäädännössä todetuksi viimeksi 1.6.2020, jolloin tulivat voimaan vakuutusmatemaatikon yleisten kelpoisuusvaatimusten täydennykset VYL 31 luvun 5 §:ään. Mitä merkittävämpiä yhtiön päätökset ovat vakuutettujen etujen turvaamisen kannalta, sitä tärkeämpänä Finanssivalvonta pitää sitä, että [REDACTED]

[REDACTED] *muistio*

Elon vastauksen liitteenä 4 on [REDACTED] muistio Elon toiminnasta. [REDACTED]

[REDACTED] on käynyt keskusteluja [REDACTED] ja tutustunut tilanteen arvioimiseen tarvitta-
vaan Elon (muistiossa tarkemmin määrittelemättömään) aineistoon ja sähköpostikirjeenvaihtoon. [REDACTED] ei ole osallistunut [REDACTED]

Muistiossa ei arvioida asiaa juridisesti eikä käydä läpi varsinaisia kuulemiseen liittyviä kysymyksiä. [REDACTED] tarkoituksena on muistiossa lähinnä tuoda esiin omia havaintojaan Elon toiminnasta keväällä 2020 eli käytännössä Finanssivalvonnan kuulemiskirjeessä mainitulla tarkastelujaksolla. [REDACTED] havainnot ja näkemys kertovat pääosiltaan seuraavaa:

1. Elossa oli [REDACTED]
[REDACTED] Tätä varten
Elo [REDACTED]
2. Elon hallitus, toimitusjohtaja ja muu johto käyttivät paljon aikaa perehtyäkseen tilanteeseen huolellisesti.

11.12.2020 FIVA 2/02.01.00/2020
SP/FIVA-LUOTTAMUKSELLINEN
Osittain salassa pidettävä JulKL 24.1 § 20 k

3. [REDACTED] eivät olleet ainakaan keskeisinä perusteina esillä Elon toimille, vaan keskusteluissa olivat esillä [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
4. Elo jatkoi tarkastelujaksolla edelleen [REDACTED], mutta ei niinkään [REDACTED] vaan selvittääkseen, mitä [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
5. Elo myös seurasi [REDACTED] mutta ei ole [REDACTED]
[REDACTED]
6. Taloudellisen aseman tervehdyttämisuunnitelman laatimiseen aiheutti haasteita aiempien esimerkkien ja käytännön puute ja se, että Elon vakavaraisuustilanne oli kohentunut heti vakavaraisuusrajan alituttua 19.3.
7. Elossa otettiin keväällä erittäin vakavasti vakavaraisuuden hallintaan liittyvä asia, ja samalla Elossa haluttiin toimia huolellisesti ja lakien mukaisesti.
8. Elo teki keväällä nimenomaan [REDACTED] siten, että siinä yhtenä mahdollisena toimenä voimassa olleen [REDACTED]
[REDACTED] noudattamisen ohella oli esillä [REDACTED]
[REDACTED] kuten sinänsä tapahtuikin.

Finanssivalvonta toteaa, että se arvioi Elon toimintaa vasten säännösten sisältöä. Tässä asiamiehen asettamista koskevassa asiassa on keskeisesti kyse siitä, onko Elon toiminta ja sen osana yhtiön johdon toiminta ollut säännöksiin nähden asianmukaista ja riittävän huolellista. Elon johdon toimintaa koskee objektiiviseen tarkasteluun perustuva huolellisuusvaatimus. Siksi Finanssivalvonta perustaa arvionsa ensi sijassa Elon tosiasiallisiin päätöksiin ja muihin toimenpiteisiin, niiden perusteluihin, Elon muuhun dokumentaatioon sekä Elon Finanssivalvonnalle toimittamaan, erityisesti vakavaraisuutta ja sijoitustoimintaa koskevaan raportointiin. Arvioinnissa otetaan huomioon myös muut jatkuvan valvonnan havainnot sekä viestintä Elon ja Finanssivalvonnan välillä.

[REDACTED] muistion merkitystä asian arvioinnissa vähentää se, ettei hän arvioi asiaa juridisesti eikä käy läpi varsinaisia kuulemiseen liittyviä kysymyksiä, vaan muistion tarkoituksena on lähinnä tuoda esiin hänen omia havaintojaan. Finanssivalvonta katsoo, että siltä osin, kuin [REDACTED] havainnot koskevat Elon johdon aikeita tai tarkoituksia, havaintojen merkitys on Elon toimintaa arvioitaessa vähäinen. Muilta osin Finanssivalvonta kommentoi havaintoja seuraavasti (kohdat numeroitu vastavasti):

1. Finanssivalvonnankin havaintojen mukaan (kuulemiskirjeen s. 30) Elolla oli asianmukainen valmius tehdä sijoitustoimintaan liittyviä analyyseja ja laskelmia.
3. Kuulemiskirjeessä kuvatusti [REDACTED] ovat selkeästi painottuneet [REDACTED] laadinnassa sekä hallituksen päätöksissä tarkastelujaksolla. Finanssivalvonnalla on havaintojensa perusteella siten eri kanta kuin [REDACTED]

11.12.2020 FIVA 2/02.01.00/2020
SP/FIVA-LUOTTAMUKSELLINEN
Osittain salassa pidettävä Julkl 24.1 § 20 k

4. Finanssivalvonta on samaa mieltä, että [REDACTED]
5. Kuulemiskirjeessä kuvastusti Elon riski- ja vakavaraisuusarviossa oli [REDACTED]. Merkkejä on myös hallituksen [REDACTED] kokouksen pöytäkirjassa. Finanssivalvonta on ottanut nämä seikat huomioon Elon tilannetta arvioitaessa, mutta ne eivät ole ratkaisevia asiamiehen asettamisen kannalta.
6. Kuulemiskirjeessä kuvastusti Elolla oli vaikeuksia tervehdyttämisuunnitelman laatimisessa [REDACTED]. Havaintojen perusteella Elo [REDACTED]
8. Finanssivalvonnankin havaintojen mukaan [REDACTED]

Yksityiskohtia

Väärinkäsitysten välttämiseksi Finanssivalvonta kommentoi lopuksi muutamaa yksityiskohtaa.

Vastauksessaan (s. 5) Elo kertoo Finanssivalvonnan näkemyksen olevan, että työeläkevakuutusyhtiön tärkein, mutta samalla haastavin tehtävä on varojen sijoittaminen tuottavasti ja turvaavasti. Finanssivalvonta toteaa sijoitustoiminnan olevan keskeinen osa työeläkevakuutusyhtiön toimintaa mutta ei ota kantaa tehtävän tärkeyteen tai haastavuuteen suhteessa yhtiön muuhun toimintaan.

Vastauksessaan (s. 5) Elo kertoo Finanssivalvonnan toteavan kuulemiskirjeessä, että työeläkevakuutusyhtiöiden tulee verrata oman sijoitustoiminnan tuottoaan muiden eläkelaitosten sijoitustuottoihin. Finanssivalvonta vastaa, ettei se kirjeessä toteaa työeläkevakuutusyhtiöllä olevan tällaista velvollisuutta. Finanssivalvonta toi kuulemiskirjeessä esiin muun muassa työeläkevakuutusyhtiön sijoitusympäristön toimintamekanismeja Elon toiminnan arvioinnin taustaksi.

Elo kertoo vastauksessaan (s. 11) Finanssivalvonnan näkemyksen olevan, että [REDACTED]. Finanssivalvonta vastaa, ettei se ota kantaa Elon yksittäisten sijoituspäätösten sisältöön tai ajankohtiin. Elon toimintaa kokonaisuutena arvioitaessa [REDACTED] on kuitenkin selvästi merkityksellinen seikka muiden kuulemiskirjeessä esitettyjen joukossa, joiden vuoksi Finanssivalvonta katsoo Elon toimintaan liittyneen ongelmia.

Elo katsoo vastauksessaan (s. 11) Finanssivalvonnan kritisoivan kuulemiskirjeessä sitä, että [REDACTED]. Elo kertoo, että [REDACTED]. Finanssivalvonta vastaa, ettei se kritisoi

11.12.2020 FIVA 2/02.01.00/2020
SP/FIVA-LUOTTAMUKSELLINEN
Osittain salassa pidettävä Julkl 24.1 § 20 k

Liite päätökseen

Valitusosoitus

Tähän päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta Helsingin hallinto-oikeudelta valituksella, joka on tehtävä kirjallisesti.

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun.

Jos päätös on postitettu saantitodistusta vastaan, tiedoksisaantipäivä ilmenee todistuksesta. Saantitodistus liitetään valitusasiakirjoihin. Jos päätös on postitettu tavallisena kirjeenä, sen katsotaan tulleen tiedoksi seitsemän (7) päivän kuluessa postituspäivästä, jollei muuta ilmene. Jos päätös on toimitettu tiedoksi muulla tavalla esim. saantitodistusta vastaan jollekin muulle henkilölle kuin päätöksen saajalle (sijaistiedoksianto), katsotaan päätöksen saajan saaneen päätöksen tiedoksi kolmantena päivänä saantitodistuksen osoittamasta päivästä.

Valituskirjelmä on toimitettava Helsingin hallinto-oikeudelle valitusajan kuluessa.

Valituskirjelmässä, joka on osoitettava Helsingin hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava

1. päätös, johon muutosta haetaan,
2. miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi,
3. perusteet, joilla muutosta vaaditaan,
4. valittajan nimi ja kotikunta sekä
5. puhelinnumero ja postiosoite, johon asiaa koskevat ilmoitukset voidaan valittajalle toimittaa

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on lisäksi ilmoitettava tämän nimi ja kotikunta.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.

Valituskirjelmään on liitettävä

1. päätös, johon muutosta haetaan, alkuperäisenä tai jäljennöksenä,
2. todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta sekä
3. asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu päätöksen tehneelle viranomaiselle.

Asiamiehen on liitettävä valituskirjelmään valtakirjansa, jollei valittaja ole valtuuttanut häntä suullisesti Helsingin hallinto-oikeudessa. Asianajajan ja yleisen oikeusavustajan tulee esittää valtakirja ainoastaan, jos Helsingin hallinto-oikeus niin määrää.

Jos viranomaiselle toimitetussa sähköisessä asiakirjassa on selvitys asiamiehen toimi-vallasta, asiamiehen ei tarvitse toimittaa valtakirjaa. Helsingin hallinto-oikeus voi

11.12.2020 FIVA 2/02.01.00/2020
SP/FIVA-LUOTTAMUKSELLINEN
Osittain salassa pidettävä JulkL 24.1 § 20 k

kuitenkin määrätä valtakirjan toimitettavaksi, jos sillä on aihetta epäillä asiamiehen toimivaltaa tai sen laajuutta.

Valituskirjelmä voidaan toimittaa Helsingin hallinto-oikeudelle henkilökohtaisesti, postitse maksettuna postilähetyksenä taikka asiamiestä tai lähettäjä käyttäen. Postittaminen tai kirjelmän toimittaminen lähetin välityksellä on lähettäjän vastuulla. Valituksen on saavuttava Helsingin hallinto-oikeuteen viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen aukioloajan päättymistä.

Valituskirjelmä voidaan toimittaa myös sähköisessä muodossa. Sähköisen asiakirjan tulee olla perillä siten, että se on ennen valitusajan päättymistä käsiteltävissä muodossa Helsingin hallinto-oikeuden vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä. Sähköinen viesti toimitetaan viranomaiselle lähettäjän omalla vastuulla.

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>.

Helsingin hallinto-oikeuden voimassaolevat oikeudenkäyntimaksut voi tarkistaa osoitteesta www.oikeus.fi. Tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Yhteystiedot

Helsingin hallinto-oikeus
Radanrakentajantie 5
00520 Helsinki
Puhelin 029 56 42000
Faksi 029 56 42079
Sähköposti helsinki.hao@oikeus.fi